

Δ1: Η ΑΠΟΙΚΙΑΚΗ ΕΞΑΠΛΩΣΗ

Β Ελληνικός Αποικισμός	Ο 8ος αιώνας π.Χ.: έξοδος Ελλήνων προς τις ακτές της Μεσογείου και του Εύξεινου πόντου. Κάτω Ιταλία= Μεγάλη Ελλάδα (πολλές ελληνικές αποικίες)
Αίτια Λόγοι οικονομικοί Λόγοι πολιτικοί	- η επιθυμία απόκτησης καλλιεργήσιμης γης - η ανάγκη προμήθειας σιδηρομεταλλεύματος. - η επικράτηση πολιτικών αντιπάλων, ανάγκασαν πολλούς να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους
Τρόπος αποικισμού	- Η θέση επιλεγόταν από πριν, η αναχώρηση ήταν οργανωμένη. - Ως αρχηγός της αποστολής (οικιστής) οριζόταν ένα άτομο που είχε ξεχωριστές ικανότητες - Η πόλη που ιδρύοταν είχε τις περισσότερες φορές πλούσια ενδοχώρα και απάνεμο λιμάνι - Συνήθως προτιμούσαν περιοχή που είχε φυσική οχύρωση.
Σχέσεις με Μητρόπολη	- Η νέα πόλη αποκτούσε δική της οργάνωση και νέους θεσμούς. - Σταδιακά γινόταν ανεξάρτητη και ανέπτυσσε συμμαχικές και οικονομικές σχέσεις με άλλες πόλεις. - Με τη μητρόπολη (μητέρα-πόλη) οι δεσμοί ήταν πάντοτε στενοί και η σύγκρουση ήταν αδιανόητη.
Αλλαγές από τον αποικισμό	- Ο αποικισμός έφερε πολλές αλλαγές στη ζωή όλων των ανθρώπων. - Η επαφή με άλλους λαούς διεύρυνε τον πνευματικό ορίζοντα. - Τα μέταλλα κάλυψαν τη ζήτηση, γεγονός που οδήγησε στη δημιουργία πολλών επαγγελμάτων. - Η ανάπτυξη της αγγειοπλαστικής = πολλοί ζωγράφοι αξιοποίησαν το ταλέντο τους. - Έμποροι, κάπηλοι=μικροπωλητές (νέα επαγγέλματα)

Δ2: Η πόλη-κράτος και η εξέλιξη του πολιτεύματος

Δημιουργία πόλης-κράτους	- Τον 8ο αιώνα π.Χ. παρατηρήθηκε στον ελληνικό κόσμο μία σημαντική εξέλιξη. - Το παλιό φυλετικό κράτος διασπάστηκε και τη θέση του πήρε η πόλη-κράτος. - Πυρήνας του νέου θεσμού υπήρξε ο συνοικισμός: έπειτα οι συνοικισμοί ενώθηκαν σε μία πόλη (άστυ), γύρω από μία ισχυρή θέση, την ακρόπολη. - Πάνω στην ακρόπολη χτίζονταν οι ναοί και τα δημόσια κτίρια. - Κάτω και γύρω από αυτήν απλώνονταν οι κατοικίες και τα καταστήματα - Σταδιακά η πόλη περιβάλλεται από τείχη. - Στην ύπαιθρο παραμένουν όσοι ασχολούνταν με τη γεωργία και την κτηνοτροφία.
Η οπλιτική φάλαγγα	- Αποκτά συνείδηση του ρόλου του ως μέλους μιας κοινότητας (στη διακυβέρνηση μετέχει ενεργά). - Οι πολίτες στρατεύονται για να υπηρετήσουν τις ανάγκες της πόλης. - Συγκροτούν την «οπλιτική φάλαγγα». - Σε αυτήν συμμετείχαν όσοι μπορούσαν να αγοράσουν με δική τους δαπάνη την πανοπλία.
Τα πολιτεύματα αριστοκρατικό ολιγαρχικό τυραννικό	- Όταν συγκροτήθηκε η πόλη, η βασιλεία είχε παρακμάσει. - Την εξουσία πήραν οι ευγενείς και το πολίτευμα έγινε αριστοκρατικό (άριστοι= πλούσιοι ιδιοκτήτες γης). - Η ανάπτυξη του εμπορίου δημιούργησε μία νέα τάξη → Οι λίγοι αυτοί επέβαλαν τη δική τους εξουσία και το πολίτευμα έγινε ολιγαρχικό (Κριτήριο για την εξουσία: η καταγωγή, όχι ο πλούτος). - Τα προβλήματα δεν λύθηκαν και έτσι ξεσπούν συχνά ταραχές. - Έτσι, φιλόδοξα άτομα κατάφεραν με λαϊκή πολλές φορές υποστήριξη να επιβάλουν τυραννικό καθεστώς. - Οι τύραννοι άσκησαν την εξουσία αποβλέποντας στο δικό τους όφελος - Αν και έκαναν μεγάλα έργα (ο Περίανδρος στην Κόρινθο κ.α.) δεν κέρδισαν τη συμπάθεια του λαού.

(Δ1)

1. Αντιστοιχίστε τα στοιχεία της Στήλης Α' με τις σωστές πληροφορίες στη Στήλη Β'.

Στήλη Α'	Αντιστοίχιση	Στήλη Β'
1. Αίτια μετανάστευσης Ελλήνων	1.	α. Έμποροι, Κάπηλοι
2. Τον 8ο αιώνα οι Έλληνες μετακινούνται εκεί	2.	β. καλλιεργήσιμη γη, προμήθεια σιδηρομεταλλεύματος, λόγοι πολιτικοί
3. Αποτελέσματα αποικισμού	3.	γ. Μεσόγειος, Εύξεινος Πόντος
4. Ανάπτυξη οικονομικών κλάδων	4.	δ. Απάνεμο λιμάνι, εύφορη ενδοχώρα

Ιστορία Α Γυμνασίου
Επαναληπτικό Φύλο _Δ 1,2

5. Κριτήρια επιλογής τόπου για δημιουργία αποικίας	5.	ε. Διεύρυνση πνευματικών οριζόντων, δημιουργία νέων επαγγελματιών.
--	----	--

2. Σημειώστε Σωστό ή Λάθος δίπλα σε κάθε περίοδο λόγου

	Περίοδοι Λόγου	Σωστό/Λάθος
1	Ο οικιστής ήταν ο αρχηγός της μητρόπολης.	
2	Οι κάτοικοι που φεύγαν για να ιδρύσουν μία νέα πόλη ονομάζονταν άποικοι.	
3	Η παλιά πόλη λεγόταν μητρόπολη.	
4	Το πλήθος των αποικιών στην κάτω Ιταλία συνετέλεσε ώστε ο χώρος αυτός να ονομαστεί Μεγάλη Ελλάδα.	
5	Οι δεσμοί της μητρόπολης (μητέρα-πόλη) με την αποικία ήταν εχθρικές.	

(Δ2)

1. Αντιστοιχίστε τα στοιχεία της Στήλης Α' με τις σωστές πληροφορίες στη Στήλη Β'.

Στήλη Α'	Αντιστοίχιση	Στήλη Β'
1. Η διάσπαση φυλετικού κράτους οδήγησε...	1.	α. Συνοικισμός
2. Πυρήνας της πόλης-κράτους	2.	β. στη δημιουργία της πόλης-κράτους
3. Ακρόπολη	3.	γ. Σπίτια, μαγαζιά
4. Κάτω και γύρω από την ακρόπολη	4.	δ. Ναοί, δημόσια κτίρια
5. Ύπαιθρος	5.	ε. Γεωργοί, κτηνοτρόφοι

2. Συμπληρώστε τη δεξιά στήλη με τις κατάλληλες πληροφορίες από το βιβλίο.

Οπλιτική φάλαγγα	
Αριστοκρατικό πολίτευμα	
Ολιγαρχικό πολίτευμα	
Τυραννικό πολίτευμα	

ΠΗΓΕΣ (Δ1, Δ2)

ΣΙΩΠΗΛΟ ΕΜΠΟΡΙΟ Οι Καρχηδόνιοι λένε ακόμη και το εξής: ότι υπάρχει χώρα της Λιβύης και άνθρωποι που κατοικούν σ' αυτήν έξω από τις Ηράκλειες στήλες. Λένε ακόμη ότι, όταν φθάνουν στη χώρα των ανθρώπων αυτών, βγάζουν έξω τα προϊόντα τους, τα βάζουν στη σειρά στην παραλία και μπαίνουν πάλι στα πλοία και κάνουν καπνό. Οι ιθαγενείς, όταν δουν τον καπνό, κατεβαίνουν στην παραλία, αφήνουν ποσότητα χρυσού, ανάλογης αξίας προς τα εμπορεύματα, και γυρίζουν πίσω. Οι Καρχηδόνιοι σπεύδουν στην ξηρά και εξετάζουν τον χρυσό. Αν καταλάβουν ότι ο χρυσός ισοφαρίζει την αξία του εμπορεύματος, τον παίρνουν και φεύγουν· αν όχι, μπαίνουν πάλι στα καράβια και περιμένουν. Οι ιθαγενείς πλησιάζουν και προσθέτουν χρυσό παραπάνω, μέχρι να τους ικανοποιήσουν. Κανείς, όπως λένε οι Καρχηδόνιοι, δεν αδικεί. Ηρόδοτος, Ιστορία, 4. 196	ΣΙΩΠΗΛΟ ΕΜΠΟΡΙΟ Οι Καρχηδόνιοι υποστηρίζουν επίσης και αυτό· πως είναι χώρα της Λιβύης και κάτοικοι εκεί πέρα από τις στήλες του Ηρακλή. Υποστηρίζουν επίσης πως, μόλις βρίσκονται στη χώρα αυτή, τοποθετούν τα προϊόντα τους στην ακτή και επιστρέφουν στα καράβια και αφήνουν καπνό. Οι ντόπιοι, μόλις δουν τον καπνό, πάνε στην ακτή, τοποθετούν χρυσάφι τόσο όσο κοστίζουν τα πράγματα και επιστρέφουν. Οι Καρχηδόνιοι πάνε γρήγορα στην ακτή και μετράν το χρυσάφι. Αν θεωρήσουν ότι το χρυσάφι αξίζει όσο τα αντικείμενα, το παίρνουν και πάνε στα πλοία· αν δεν αξίζει όσο αυτά, πάνε πάλι στα πλοία και αναμένουν. Οι ντόπιοι πάνε κοντά και βάζουν κι άλλο χρυσάφι, ώσπου τους πληρώσουν όσα θέλουν. Κανείς, όπως υποστηρίζουν οι Καρχηδόνιοι, δεν αδικεί. Ηρόδοτος, Ιστορία, 4. 196
ΤΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ Οι Λυδοί έχουν παραπλήσια έθιμα με τους Έλληνες. Πρώτοι αυτοί, όσο ξέρουμε από τους ανθρώπους, έκοψαν και έθεσαν σε κυκλοφορία νομίσματα σε χρυσό και ασημί, κι αυτοί πάλι πρώτοι έγιναν μεταπράτες. Ηρόδοτος, Ιστορία, 1. 94 (μετ. Δ. Μαρωνίτη)	ΤΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ Οι κάτοικοι της Λυδίας έχουν παρόμοια έθιμα με τους Έλληνες. Πρώτα αυτοί, καθώς γνωρίζουμε από τους ανθρώπους, έφτιαξαν και κυκλοφόρησαν νομίσματα χρυσά και ασημένια, κι αυτοί πρώτοι πάλι έγιναν έμποροι. Ηρόδοτος, Ιστορία, 1. 94 (μετ. Δ. Μαρωνίτη)

«ΑΡΙΣΤΙΝΔΗΝ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΙΝΔΗΝ» Η οργάνωση του αρχαίου πολιτεύματος πριν από την εποχή του Δράκοντα ήταν η εξής: Οι άρχοντες ορίζονταν με βάση την ευγενική καταγωγή και τον πλούτο τους («αριστίνδην και πλουτίνδην»). Αρχικά τα αξιώματα ήταν ισόβια, αργότερα διαρκούσαν μια δυναστεία. Αριστοτέλης, Αθηναίων πολιτεία, 3.1	«ΑΡΙΣΤΙΝΔΗΝ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΙΝΔΗΝ» Το αρχαίο πολίτευμα πριν από τον Δράκοντα είχε την παρακάτω οργάνωση: οι άρχοντες τοποθετούνταν με κριτήριο την αριστοκρατική γενιά τους και τα πλούτη τους («αριστίνδην και πλουτίνδην»). Στην αρχή τα αξιώματα ήταν για όλη τη ζωή των αρχόντων, έπειτα για το διάστημα που υπήρχε η οικογένειά τους. Αριστοτέλης, Αθηναίων πολιτεία, 3.1
Ο ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΓΡΟΤΗΣ Λένε ότι σε μία από τις περιόδους του Πεισίστρατου συνέβη το περιστατικό με τον γεωργό από τον Υμηττό, ο οποίος καλλιεργούσε το κτήμα του σε μια περιοχή που αργότερα ονομάστηκε αφορολόγητη. Ο Πεισίστρατος, όταν είδε τον γεωργό να σκάβει και να καλλιεργεί έναν πετρώδη τόπο, απόρησε και έβαλε τον δούλο που είχε μαζί του να τον ρωτήσει τι αποκόμιζε απ' αυτόν τον τόπο. Κι εκείνος απάντησε: «Τίποτα παρά μόνο κόπο και βάσανα» και από αυτά το ένα δέκατο πρέπει να πάρει ο Πεισίστρατος». Τα είπε όλα αυτά χωρίς να ξέρει ποιος ήταν αυτός που του μιλούσε. Ο Πεισίστρατος εκτίμησε την ειλικρίνεια και την εργατικότητα του αγρότη και τον απάλλαξε τελείως από τους φόρους. Αριστοτέλης, Αθηναίων πολιτεία, 16.6.	Ο ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΓΡΟΤΗΣ Υπάρχει η ιστορία ότι σε μία από τις περιόδους του Πεισίστρατου έγινε και το γεγονός με τον αγρότη από τον Υμηττό, ο οποίος φρόντιζε το κτήμα του σε μία έκταση που μετά την αποκάλεσαν αφορολόγητη. Ο Πεισίστρατος, μόλις είδε τον αγρότη να δουλεύει σε ένα μέρος γεμάτο πέτρες, αναρωτήθηκε και έστειλε τον δούλο του να τον ρωτήσει τι έβγαζε από αυτό το μέρος. Κι ο αγρότης απάντησε: «βγάζω μόνο κούραση και προβλήματα· και από αυτά το ένα δέκατο πρέπει να το δώσω στον Πεισίστρατο. Τα δήλωσε όλα αυτά δίχως να γνωρίζει ποιος ήταν αυτός που του απαντούσε. Ο Πεισίστρατος έκρινε θετικά το ότι είπε την αλήθεια και το ότι δούλευε πολύ και του είπε να μην ξαναπληρώσει φόρους. Αριστοτέλης, Αθηναίων πολιτεία, 16.6.
ΕΚΟΒΕ ΤΑ ΣΤΑΧΥΑ ΠΟΥ ΕΞΕΙΧΑΝ Ο Περίανδρος αρχικά δεν ήταν τόσο σκληρός όσο ο πατέρας του. Από τότε όμως που ήλθε σε επαφή με τον τύραννο της Μιλήτου Θρασύβουλο, έγινε πιο σκληρός από τον πατέρα του τον Κύψελο. Έστειλε λοιπόν κήρυκα στον Θρασύβουλο και ζήτησε να μάθει ποιο πολιτικό καθεστώς έπρεπε να εγκαταστήσει για να έχει ασφάλεια και να κρατήσει την πόλη υπό την εξουσία του. Ο Θρασύβουλος πήρε τον κήρυκα έξω από την πόλη και μπήκε σε ένα σπαρμένο χωράφι. Προχωρώντας μέσα στα σπαρτά ρωτούσε επίμονα να μάθει το σκοπό της άφιξης του κήρυκα από την Κόρινθο. Συγχρόνως έκοβε τα στάχυα που έβλεπε να ξεπερνούν τα άλλα και τα έριχνε κάτω, μέχρι που, κάνοντας αυτό, κατέστρεψε τα ωραιότερα και ψηλότερα στάχυα του χωραφιού... Από τη διήγηση του κήρυκα ο Περίανδρος κατανόησε τη σημασία της πράξης του Θρασύβουλου... Από τότε έδειξε όλη του την κακία απέναντι στους πολίτες. Ηρόδοτος, Ιστορία, 5.92	ΕΚΟΒΕ ΤΑ ΣΤΑΧΥΑ ΠΟΥ ΕΞΕΙΧΑΝ Ο Περίανδρος στην αρχή δεν ήταν τόσο άγριος όσο ο πατέρας του. Από τη στιγμή ωστόσο που επικοινωνήσε με τον τύραννο της Μιλήτου Θρασύβουλο, έγινε πιο βίαιος από τον πατέρα του τον Κύψελο. Είπε λοιπόν σε ένα κήρυκα να πάει στον Θρασύβουλο και ρώτησε να του πει ποιο πολίτευμα έπρεπε να επιβάλει για να είναι ασφαλής και να διατηρήσει την εξουσία στην πόλη. Ο Θρασύβουλος οδήγησε τον κήρυκα έξω από την πόλη σε ένα χωράφι που το είχαν σπείρει. Καθώς βάδιζαν μέσα στο χωράφι τον ρώταγε συνεχώς να μάθει τον σκοπό που ήρθε από την Κόρινθο. Παράλληλα έκοβε τα στάχυα που ήταν πιο ψηλά από τα υπόλοιπα και τα πέταγε στη γη, ώσπου, αφού το έκανε αυτό, έκοψε τα πιο ωραία και πιο ψηλά στάχυα του χωραφιού... Από την ιστορία που του είπε ο κήρυκας ο Περίανδρος κατάλαβε το νόημα της ενέργειας του Θρασύβουλου... Από τότε έγινε τελείως κακός στους συμπολίτες του. Ηρόδοτος, Ιστορία, 5.92